

ตารางการเปิดเผยข้อมูลตามประเภทของผลิตภัณฑ์ (Sales Sheet)
ชื่อผลิตภัณฑ์ “สินเชื่อสานฝันสร้างอาชีพ”

ข้อมูลผลิตภัณฑ์	รายละเอียดผลิตภัณฑ์
ผู้ออกผลิตภัณฑ์	ฝ่ายสินเชื่อบุคคล
ชื่อผลิตภัณฑ์	สินเชื่อสานฝันสร้างอาชีพ
วงเงิน (Loan to value)	วงเงินรวม 30,000 ล้านบาท ให้กู้สูงสุดรายละไม่เกิน 100,000 บาท - จำนวนที่ดินหรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ให้กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 95 ของวงเงินจำนอง - บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปค้ำประกัน หรือรับรองรับผิดชอบลูกหนี้ร่วมกัน ให้กู้ได้ไม่เกิน 100,000 บาท
วัตถุประสงค์	เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ให้มีเงินทุนสำหรับการเริ่มต้นอาชีพใหม่ ธุรกิจใหม่
ระยะเวลาการผ่อนชำระ	1. ค่าใช้จ่าย ชำระไม่เกิน 12 เดือน พิเศษไม่เกิน 18 เดือน นับแต่วันกู้ 2. เงินลงทุน ไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันกู้ ปลอดชำระต้นเงินได้ไม่เกิน 2 ปี
ประเภทของการผ่อนชำระ	กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้เป็นรายเดือน รายไตรมาส ราย 6 เดือน หรือรายปี ให้สอดคล้องกับที่มาแหล่งรายได้ของลูกค้าผู้กู้
หลักการผ่อนชำระแบบลดต้นลดดอก	การคำนวณดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก
อัตราดอกเบี้ย	1. กู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ร้อยละ 4 ต่อปี 2. กู้เพื่อเป็นค่าลงทุน ปีที่ 1-3 ร้อยละ 4 ต่อปี /ปีที่ 4-5 ร้อยละ MRR (ปัจจุบัน MRR=6.50)
อัตราดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ กรณีผิดนัดชำระ	คิดดอกเบี้ยปรับจากต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนด เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จากอัตราดอกเบี้ยตามสัญญา
ค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าติดตามทวงถามหนี้	ไม่มี
เงื่อนไขการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องทำตามมีอะไรบ้าง กระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ	1. เป็นเกษตรกรลูกค้า เกษตรกรทั่วไป บุคคล หรือบุคคลทั่วไป ผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 2. ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย และไม่เป็นสมาชิก (กฟก. กลุ่ม1) ที่ได้รับการ ปบน. (Market Code 1519, 1520, 1521, 1527, 1528, 1529) ตามมติกรม.เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2553 เนื่องจากมติ กรม. ไม่ให้ก้อหนดเพิ่ม 3. ต้องมีแผนในการประกอบอาชีพการเกษตร หรือนอกภาคการเกษตร
ประกันสินเชื่อ	ลูกค้าจัดทำประกันสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อ โดยให้ไปไปตามความสมัครใจ
ข้อควรระวังในเรื่องสำคัญ เช่น ค่าปรับที่จะเกิดขึ้น กรณีผิดนัดชำระหรือชำระบางส่วน การทำประกันภัย บางประเภทไม่มีผลต่อการอนุมัติสินเชื่อ	หากผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ถึงกำหนดชำระได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ธนาคารจะเรียกเก็บดอกเบี้ยสำหรับต้นเงินส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนดเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จนกว่าจะชำระต้นเงินที่ค้างนั้นได้แล้วเสร็จ
การแจ้งให้ชำระหนี้หรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ธนาคารจะแจ้งหรือส่งใบแจ้งหนี้ให้ถึงลูกค้าก่อนถึงกำหนดชำระหนี้เงินกู้พอสมควรทุกราย
การแจ้งได้รับชำระเงินจากลูกค้า เช่น ให้ใบเสร็จรับเงิน	ลูกค้าจะได้รับหลักฐานการชำระหนี้เป็นใบรับชำระหนี้รับที่สาขาที่ลูกค้าสังกัด
การแจ้งเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้บริการ หรือแจ้ง เดือนที่สำคัญต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ตามประกาศของธนาคาร
ช่องทางในการติดต่อผู้ออกผลิตภัณฑ์	ธ.ก.ส. สาขา

ตารางการเปิดเผยข้อมูลตามประเภทของผลิตภัณฑ์ (Sales Sheet)

ชื่อผลิตภัณฑ์ “สินเชื่อวัตรกรรมดีมีเงินทุน”

ข้อมูลผลิตภัณฑ์	รายละเอียดผลิตภัณฑ์
ผู้ออกผลิตภัณฑ์	ฝ่ายสินเชื่อบุคคล
ชื่อผลิตภัณฑ์	สินเชื่อวัตรกรรมดีมีเงินทุน
วงเงิน (Loan to value)	วงเงินรวม 60,000 ล้านบาท วงเงินต่อรายตามความจำเป็นใช้เงินกู้ ในแผนธุรกิจ - จำนวนอสังหาริมทรัพย์กู้ได้สูงสุดร้อยละ 95 ของวงเงินจำนอง - บุคคล 2 คนค้ำประกันกู้ได้สูงสุด 300,000 บาท - กลุ่มค้ำประกัน กู้ได้สูงสุด 300,000 บาท - ใช้ บสย. ค้ำประกันได้
วัตถุประสงค์	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือเพื่อเป็นค้ำลงทุน เหมาะสำหรับคนรุ่นใหม่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือ บริการ
ระยะเวลาการผ่อนชำระ	1. ค่าใช้จ่าย ชำระไม่เกิน 12 เดือน พิเศษไม่เกิน 18 เดือน นับแต่วันกู้ 2. เงินลงทุน ปกติไม่เกิน 10 ปี พิเศษไม่เกิน 15 ปี นับแต่วันกู้ ปลอดชำระได้ไม่เกิน 3 ปี
ประเภทของการผ่อนชำระ	กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้เป็นรายเดือน รายไตรมาส ราย 6 เดือน หรือรายปี ให้ สอดคล้องกับที่มาแหล่งรายได้ของลูกค้าผู้กู้
หลักการผ่อนชำระแบบลดต้นลดดอก	การคำนวณดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก
อัตราดอกเบี้ย	1. กู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ร้อยละ 4 ต่อปี 2. กู้เพื่อเป็นค้ำลงทุน ปีที่ 1-3 ร้อยละ 4 ต่อปี และตั้งแต่ปีที่ 4 เป็นต้นไป ร้อยละ MRR (ปัจจุบัน MRR=6.50)
อัตราดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ กรณีผิดนัดชำระ	คิดดอกเบี้ยปรับจากต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนด เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จาก อัตราดอกเบี้ยตามสัญญา
ค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าติดตามทวงถามหนี้	ไม่มี
เงื่อนไขการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องทำตามมีอะไรบ้าง กระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ	ผู้กู้ต้องใช้เทคโนโลยี หรือวัตรกรรมในการประกอบอาชีพ เช่น ระบบน้ำหยด ระบบ โรงเรือนอัจฉริยะ ระบบปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ ใช้ Application วางแผนการผลิต ระบบปรับ Order ลูกค้า และอื่น ๆ เป็นต้น
ประกันสินเชื่อ	ลูกค้าจัดทำประกันสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อ โดยให้เป็นไปตามความสมัครใจ
ข้อควรระวังในเรื่องสำคัญ เช่น ค่าปรับที่จะเกิดขึ้น กรณีผิดนัดชำระหรือชำระบางส่วน การทำประกันภัย บางประเภทไม่มีผลต่อการอนุมัติสินเชื่อ	หากผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ที่ตั้งกำหนดชำระได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ธนาคารจะเรียก เก็บดอกเบี้ยสำหรับต้นเงินส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนดเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จนกว่าจะ ชำระต้นเงินที่ค้างนั้นได้แล้วเสร็จ
การแจ้งให้ชำระหนี้หรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ธนาคารจะแจ้งหรือส่งใบแจ้งหนี้ถึงลูกค้าก่อนถึงกำหนดชำระหนี้เงินกู้พอสมควรทุกราย
การแจ้งได้รับชำระเงินจากลูกค้า เช่น ให้ใบเสร็จรับเงิน	ลูกค้าจะได้รับหลักฐานการชำระหนี้เป็นใบรับชำระหนี้รับที่สาขาที่ลูกค้าสังกัด
การแจ้งเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้บริการ หรือแจ้ง เดือนที่สำคัญต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ตามประกาศของธนาคาร
ช่องทางในการติดต่อผู้ออกผลิตภัณฑ์	ธ.ก.ส. สาขา

ตารางการเปิดเผยข้อมูลตามประเภทของผลิตภัณฑ์ (Sales Sheet)
ชื่อผลิตภัณฑ์ “สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินให้แก่ผู้ประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติ”

ข้อมูลผลิตภัณฑ์	รายละเอียดผลิตภัณฑ์
ผู้ออกผลิตภัณฑ์	ฝ่ายสินเชื่อบุคคล
ชื่อผลิตภัณฑ์	สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินให้แก่ผู้ประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติ
วงเงิน (Loan to value)	วงเงินรวม 10,000 ล้านบาท ให้กู้สูงสุดรายละไม่เกิน 50,000 บาท ลดหย่อนหลักประกัน สามารถใช้หลักประกันรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันหรือใช้บุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปค้ำประกัน กู้ได้ไม่เกิน 50,000 บาท
วัตถุประสงค์	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินและจำเป็นในครอบครัว
ระยะเวลาการผ่อนชำระ	ชำระไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันกู้ ปลอดชำระต้นเงินได้ไม่เกิน 2 ปี
ประเภทของการผ่อนชำระ	กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้เป็นรายเดือน รายไตรมาส ราย 6 เดือน หรือรายปี ให้ สอดคล้องกับที่มาแหล่งรายได้ของลูกค้าผู้กู้
หลักการผ่อนชำระแบบลดต้นลดดอก	การคำนวณดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก
อัตราดอกเบี้ย	0% 6 เดือน และตั้งแต่เดือนที่ 7 เป็นต้นไปร้อยละ MRR (ปัจจุบัน MRR=6.50)
อัตราดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ กรณีผิดนัดชำระ	คิดดอกเบี้ยปรับจากต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนด เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จาก อัตราดอกเบี้ยตามสัญญา
ค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าติดตามทวงถามหนี้	ไม่มี
เงื่อนไขการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องทำตามมีขณะนั้นจะ กระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ	สนับสนุนสินเชื่อเฉพาะรายที่อยู่ในเขตประกาศภัยพิบัติโดยผู้ว่าราชการจังหวัด
ประกันสินเชื่อ	ลูกค้าจัดทำประกันสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อ โดยให้เป็นไปตามความสมัครใจ
ข้อควรระวังในเรื่องสำคัญ เช่น ค่าปรับที่จะเกิดขึ้น กรณีผิดนัดชำระหรือชำระบางส่วน การทำประกันภัย บางประเภทไม่มีผลต่อการอนุมัติสินเชื่อ	หากผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ถึงกำหนดชำระได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ธนาคารจะเรียก เก็บดอกเบี้ยสำหรับต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนดเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จนกว่าจะ ชำระต้นเงินที่ค้างนั้นได้แล้วเสร็จ
การแจ้งให้ชำระหนี้หรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ธนาคารจะแจ้งหรือส่งใบแจ้งหนี้ให้ถึงลูกค้าก่อนถึงกำหนดชำระหนี้เงินกู้พอสมควรทุกราย
การแจ้งได้รับชำระเงินจากลูกค้า เช่น ให้ใบเสร็จรับเงิน	ลูกค้าจะได้รับหลักฐานการชำระหนี้เป็นใบรับชำระหนี้รับที่สาขาที่ลูกค้าสังกัด
การแจ้งเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้บริการ หรือแจ้ง เดือนที่สำคัญต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ตามประกาศของธนาคาร
ช่องทางในการติดต่อผู้ออกผลิตภัณฑ์	ธ.ก.ส. สาขา

ตารางการเปิดเผยข้อมูลตามประเภทของผลิตภัณฑ์ (Sales Sheet)
ชื่อผลิตภัณฑ์ “สินเชื่อฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ประสภภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติ”

ข้อมูลผลิตภัณฑ์	รายละเอียดผลิตภัณฑ์
ผู้ออกผลิตภัณฑ์	ฝ่ายสินเชื่อบุคคล
ชื่อผลิตภัณฑ์	สินเชื่อฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ประสภภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติ
วงเงิน (Loan to value)	วงเงินรวม 10,000 ล้านบาท ให้กู้สูงสุดรายละไม่เกิน 500,000 บาท - จำนวนอสังหาริมทรัพย์กู้ได้สูงสุดไม่เกินร้อยละ 95 ของวงเงินจำนวน - บุคคล 2 คนค้ำประกันกู้ได้สูงสุดไม่เกิน 200,000 บาท (พิเศษเฉพาะโครงการนี้)
วัตถุประสงค์	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าลงทุนในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพหรือพัฒนาคุณภาพชีวิต (ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยจากภัยพิบัติ ซ่อมแซมเครื่องมือ และเพื่อการประกอบอาชีพครั้งใหม่)
ระยะเวลาการผ่อนชำระ	ไม่เกิน 15 ปี
ประเภทของการผ่อนชำระ	กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้เป็นรายเดือน รายไตรมาส ราย 6 เดือน หรือรายปี ให้สอดคล้องกับที่มาแหล่งรายได้ของลูกค้าผู้กู้
หลักการผ่อนชำระแบบลดต้นลดดอก	การคำนวณดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก
อัตราดอกเบี้ย	MRR-2 (ปัจจุบัน MRR=6.50)
อัตราดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ กรณีผิดนัดชำระ	คิดดอกเบี้ยปรับจากต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนด เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จากอัตราดอกเบี้ยตามสัญญา
ค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าติดตามทางกฎหมาย	ไม่มี
เงื่อนไขการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องทำตามมิฉะนั้นจะกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ	สนับสนุนสินเชื่อเฉพาะรายที่อยู่ในเขตประกาศภัยพิบัติโดยผู้ว่าราชการจังหวัด
ประกันสินเชื่อ	ลูกค้าจัดทำประกันสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อ โดยให้เป็นไปตามความสมัครใจ
ข้อควรระวังในเรื่องสำคัญ เช่น ค่าปรับที่จะเกิดขึ้น กรณีผิดนัดชำระหรือชำระบางส่วน การทำประกันภัยบางประเภทไม่มีผลต่อการอนุมัติสินเชื่อ	หากผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ธนาคารจะเรียกเก็บดอกเบี้ยสำหรับต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนดเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จนกว่าจะชำระต้นเงินที่ค้างนั้นได้แล้วเสร็จ
การแจ้งให้ชำระหนี้หรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ธนาคารจะแจ้งหรือส่งใบแจ้งหนี้ให้ถึงลูกค้าก่อนถึงกำหนดชำระหนี้เงินกู้พอสมควรทุกราย
การแจ้งได้รับชำระเงินจากลูกค้า เช่น ให้ใบเสร็จรับเงิน	ลูกค้าจะได้รับหลักฐานการชำระหนี้เป็นใบรับชำระหนี้รับที่สาขาที่ลูกค้าสังกัด
การแจ้งเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้บริการ หรือแจ้งเดือนที่สำคัญต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ตามประกาศของธนาคาร
ช่องทางในการติดต่อผู้ออกผลิตภัณฑ์	ธ.ก.ส. สาขา

ตารางการเปิดเผยข้อมูลตามประเภทของผลิตภัณฑ์ (Sales Sheet)
ชื่อผลิตภัณฑ์ “สินเชื่อธุรกิจชุมชนสร้างไทย”

ข้อมูลผลิตภัณฑ์	รายละเอียดผลิตภัณฑ์
ผู้ออกผลิตภัณฑ์	ฝ่ายสินเชื่อสถาบันและผู้ประกอบการ
ชื่อผลิตภัณฑ์	สินเชื่อธุรกิจชุมชนสร้างไทย
วงเงิน (Loan to value)	วงเงินรวม 50,000 ล้านบาท วงเงินกู้ต่อราย ดังนี้ 1. เกษตรกร ไม่เกิน 50 ล้านบาท 2. กลุ่มเกษตรกร 2.1 เป็นทุนหมุนเวียนในการขายผลผลิต ไม่เกิน 100 ล้านบาท 2.2 เพื่อจัดหาปัจจัยการผลิต ไม่เกิน 9 เท่าของทุน 3. กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร (ลงทุน) ไม่เกิน 100 ล้านบาท 4. สหกรณ์การเกษตร 4.1 จัดหาวัสดุการเกษตร ไม่เกิน 9 เท่าของทุน 4.2 เพื่อขายผลิตผลการเกษตร ไม่เกิน 100 ล้านบาท 5. กลุ่มบุคคล ไม่เกิน 100 ล้านบาท 6. ผู้ประกอบการ (นิติบุคคล) ไม่เกิน 100 ล้านบาท 7. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่เกิน 50 ล้านบาท
วัตถุประสงค์	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียน และเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพ
ระยะเวลาการผ่อนชำระ	1. เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ชำระคืนไม่เกิน 12 เดือน กรณีพิเศษไม่เกิน 18 เดือน นับแต่วันที่กู้ 2. เพื่อเป็นค่าลงทุน ชำระคืนไม่เกิน 15 ปี พิเศษไม่เกิน 20 ปี นับแต่วันที่กู้
ประเภทของการผ่อนชำระ	กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้เป็นรายเดือน รายไตรมาส ราย 6 เดือน หรือรายปี ให้สอดคล้องกับที่มาแหล่งรายได้ของลูกค้าผู้กู้
หลักการผ่อนชำระแบบลดต้นลดดอก	การคำนวณดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก
อัตราดอกเบี้ย	1. ผู้กู้ชำระดอกเบี้ยร้อยละ 0.01 ต่อปี เป็นระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปีที่ 4 เป็นต้นไป ให้คิดอัตราดอกเบี้ยตามเกณฑ์ปกติของธนาคาร 2. รัฐบาลชดเชยดอกเบี้ยร้อยละ 3.50 ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับสินเชื่อ ทั้งนี้ ไม่เกินวันที่ 30 พฤศจิกายน 2568
อัตราดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ กรณีผิดนัดชำระ	คิดดอกเบี้ยปรับจากต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนด เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จากอัตราดอกเบี้ยตามสัญญา
ค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าติดตามทวงถามหนี้	ไม่มี
เงื่อนไขการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องทำตามมีอะไรบ้าง กระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ	เป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง / สถาบันการเงินประชาชน / สถาบันการเงินชุมชน / สหกรณ์การเกษตร / กลุ่มเกษตรกร / วิสาหกิจชุมชน / วิสาหกิจเพื่อสังคม / ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เป็นหัวขบวนในการขับเคลื่อนธุรกิจชุมชน ประกอบธุรกิจกับชุมชน และสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นในชุมชน
ประกันสินเชื่อ	ลูกค้าจัดทำประกันสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อ โดยให้เป็นไปตามความสมัครใจ
ข้อควรระวังในเรื่องสำคัญ เช่น ค่าปรับที่จะเกิดขึ้น กรณีผิดนัดชำระหรือชำระบางส่วน การทำประกันภัย บางประเภทไม่มีผลต่อการอนุมัติสินเชื่อ	หากผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ธนาคารจะเรียกเก็บดอกเบี้ยสำหรับต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนดเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จนกว่าจะชำระต้นเงินที่ค้างนั้นได้แล้วเสร็จ
การแจ้งให้ชำระหนี้หรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ธนาคารจะแจ้งหรือส่งใบแจ้งหนี้ให้ถึงลูกค้าก่อนถึงกำหนดชำระหนี้เงินกู้พอสมควรทุกราย
การแจ้งได้รับชำระเงินจากลูกค้า เช่น ใ้ใบเสร็จรับเงิน	ลูกค้าจะได้รับหลักฐานการชำระหนี้เป็นใบรับชำระหนี้รับที่สาขาที่ลูกค้าสังกัด
การแจ้งเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้บริการ หรือแจ้ง เดือนที่สำคัญต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ตามประกาศของธนาคาร
ช่องทางในการติดต่อผู้ออกผลิตภัณฑ์	ธ.ก.ส. สาขา

ตารางการเปิดเผยข้อมูลตามประเภทของผลิตภัณฑ์ (Sales Sheet)
ชื่อผลิตภัณฑ์ “สินเชื่อเสริมแกร่ง SME”

ข้อมูลผลิตภัณฑ์	รายละเอียดผลิตภัณฑ์
ผู้ออกผลิตภัณฑ์	ฝ่ายสินเชื่อสถาบันและผู้ประกอบการ
ชื่อผลิตภัณฑ์	สินเชื่อเสริมแกร่ง SME
วงเงิน (Loan to value)	วงเงินรวม 30,000 ล้านบาท ให้กู้สูงสุดรายละไม่เกิน 100 ล้านบาท - จำนวนที่ดินหรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 95 ของวงเงินจำนวน - ใช้บุคคล 2 คนขึ้นไปค้ำประกัน ไม่เกิน 300,000 บาท - ใช้ บสย. ค้ำประกันได้
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียน หรือค่าลงทุนในการประกอบธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือการบริการภาคการเกษตร 2. เพื่อชำระคืนหนี้เงินกู้ (Refinance) สถาบันการเงินอื่นที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจในช่วงโชนมูลค่าเพิ่มภาคการเกษตร
ระยะเวลาการผ่อนชำระ	ไม่เกิน 15 ปี
ประเภทของการผ่อนชำระ	กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้เป็นรายเดือน รายไตรมาส ราย 6 เดือน หรือรายปี ให้สอดคล้องกับที่มาแหล่งรายได้ของลูกค้าผู้กู้
หลักการผ่อนชำระแบบลดต้นลดดอก	การคำนวณดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก
อัตราดอกเบี้ย	1. ลูกค้าเกษตรกรและบุคคล 1.1 กรณี P/N ค่าลงทุน, Trade Finance ปีที่ 1 – 2 คิดดอกเบี้ย 4% ปีที่ 3* - 10 คิดดอกเบี้ย MRR-1 1.2 กรณี O/D ปีที่ 1 – 2 คิดดอกเบี้ย 4% ปีที่ 3* - 10 คิดดอกเบี้ย MOR 2. ลูกค้าผู้ประกอบการ (นิติบุคคล) วิสาหกิจชุมชน สถาบันการเงินชุมชน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ภาคการเกษตร 2.1 กรณี P/N ค่าลงทุน, Trade Finance ปีที่ 1 – 2 คิดดอกเบี้ย 4% ปีที่ 3* - 10 คิดดอกเบี้ย MLR 2.2 กรณี O/D ปีที่ 1 – 2 คิดดอกเบี้ย 4% ปีที่ 3* - 10 คิดดอกเบี้ย MOR หมายเหตุ* ในปีที่ 3 - 4 จะคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4 ต่อปี เมื่อลูกค้าสามารถดำเนินการได้ตามเงื่อนไขที่ธนาคารกำหนดได้ภายในปีที่ 2
อัตราดอกเบี้ยหรือเบี้ยปรับ กรณีผิดนัดชำระ	คิดดอกเบี้ยปรับจากต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนด เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จากอัตราดอกเบี้ยตามสัญญา
ค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าติดตามทางกฎหมาย	ไม่มี
เงื่อนไขการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องทำตามมีอะไรบ้าง กระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ	ต้องเป็นเกษตรกร บุคคล ผู้ประกอบการ (นิติบุคคล) วิสาหกิจชุมชน สถาบันการเงินชุมชน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร และมีคุณสมบัติเพิ่มเติม ดังนี้ 1. มีตลาดนำการผลิต หรือลูกค้าที่ชัดเจนแน่นอน 2. กำลังการผลิต สอดคล้องต่อความต้องการสินค้าของตลาด (Matching Capacity) 3. มีการทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคาร 4. ประโยชน์เพิ่มที่เกษตรกร/ชุมชนผู้ผลิต (ต้นน้ำ) ได้รับ หรือมีการนำนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดต้นทุน และ เพิ่มประสิทธิภาพ หรือรักษาสีสิ่งแวดล้อม
ประกันสินเชื่อ	ลูกค้าจัดทำประกันสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงด้านสินเชื่อ โดยให้เป็นไปตามความสมัครใจ
ข้อควรระวังในเรื่องสำคัญ เช่น ค่าปรับที่จะเกิดขึ้น กรณีผิดนัดชำระหรือชำระบางส่วน การทำประกันภัย บางประเภทไม่มีผลต่อการอนุมัติสินเชื่อ	หากผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ถึงกำหนดชำระได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ธนาคารจะเรียกเก็บดอกเบี้ยสำหรับต้นเงินส่วนที่ไม่ได้ชำระตามกำหนดเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 จนกว่าจะชำระต้นเงินที่ค้ำประกันได้แล้วเสร็จ
การแจ้งให้ชำระหนี้หรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ธนาคารจะแจ้งหรือส่งใบแจ้งหนี้ให้ถึงลูกค้าก่อนถึงกำหนดชำระหนี้เงินกู้พอสมควรทุกราย
การแจ้งได้รับชำระเงินจากลูกค้า เช่น ให้ใบเสร็จรับเงิน	ลูกค้าจะได้รับหลักฐานการชำระหนี้เป็นใบรับชำระหนี้รับที่สาขาที่ลูกค้าสังกัด
การแจ้งเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้บริการ หรือแจ้ง เดือนที่สำคัญต่าง ๆ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	ตามประกาศของธนาคาร
ช่องทางในการติดต่อผู้ออกผลิตภัณฑ์	อ.ก.ส. สาขา

แนวทางการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศ ประมาณร้อยละ 98 ซึ่งในช่วงนี้ กำลังประสบปัญหาด้านการนำเข้า อาจทำให้ปุ๋ยเคมีราคาสูง และหาซื้อยากมากขึ้น เกษตรกรซึ่งเป็นผู้ใช้ปุ๋ย ก็จะได้รับผลกระทบโดยตรง เพราะถ้าพืชได้รับปุ๋ยหรือธาตุอาหารไม่เพียงพอ จะส่งผลการเจริญเติบโต ผลผลิตลดลง ไม่ได้คุณภาพ และขายไม่ได้ราคาในที่สุด ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยลดและบรรเทาปัญหา เราจำเป็นต้องหันมาใส่ใจเรื่องการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ผ่านพ้นวิกฤตินี้ไปด้วยกัน

1. ธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับพืช มีอะไรบ้าง

ดินที่ดีนอกจากจะต้องมีความร่วนซุย ไม่อัดแน่น มีน้ำและอากาศที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชแล้ว ยังจะต้องมีธาตุอาหารที่เพียงพอสำหรับพืชด้วย ดังนี้

- ธาตุอาหารหลัก 3 ธาตุ: เป็นธาตุอาหารที่พืชต้องการในปริมาณมาก แต่ในดินมักจะขาดจึงต้องเพิ่มให้ในรูปของปุ๋ย : ไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) และโพแทสเซียม (K)

- ธาตุอาหารรอง 3 ธาตุ: พืชต้องการมากแต่น้อยกว่าธาตุอาหารหลัก : แคลเซียม กำมะถัน และแมกนีเซียม

- ธาตุอาหารเสริม 7 ธาตุ: พืชต้องการปริมาณน้อยแต่ขาดไม่ได้ : ทองแดง โบรอน สังกะสี เหล็ก แมงกานีส โมลิบดีนัม และคลอรีน

ธาตุอาหารแต่ละธาตุมีหน้าที่และความสำคัญต่อพืชแตกต่างกัน ธาตุอาหารทุกตัวล้วนมีความสำคัญ

หากพืชขาดธาตุอาหารธาตุใดธาตุหนึ่งก็จะแสดงอาการผิดปกติให้เห็นตามลักษณะอาการขาดธาตุอาหารแต่ละชนิด และธาตุนั้นจะเป็นตัวจำกัดการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตของพืช

(เรียนรู้เพิ่มเติมจากเอกสารการจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ)

2. การวิเคราะห์ดิน สำคัญอย่างไร

การตรวจวิเคราะห์ดิน เป็นการประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดินและความสามารถของดินในการปล่อยธาตุอาหารออกมาให้พืชใช้ประโยชน์ เพื่อให้เรามีแนวทางในการปรับปรุงดินและการใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ถ้าเราใช้ปุ๋ยเท่าที่จำเป็น พอดีกับความต้องการของพืชและความอุดมสมบูรณ์ของดิน เราก็จะสามารถใช้ปุ๋ยได้ถูกสูตรและอัตรา ลดผลกระทบจากการใช้ปุ๋ยไม่ถูกต้อง และช่วยลดปริมาณและต้นทุนในส่วน of ปุ๋ยเคมีลงได้*

หากต้องการตรวจวิเคราะห์ดินอย่างละเอียดพร้อมขอรับคำแนะนำการจัดการดินและการใช้ปุ๋ย ให้นำตัวอย่างดินส่งวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการของกรมพัฒนาที่ดิน หรือกรมวิชาการเกษตร ได้ทั้งในส่วนกลางและ

ส่วนภูมิภาค ซึ่งให้บริการแก่เกษตรกรโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรือห้องปฏิบัติการของสถาบันการศึกษาและบริษัทเอกชนซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการให้บริการ หากไม่สะดวกส่งวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการ สามารถใช้ชุดตรวจสอบ N-P-K และ pH ในดินแบบรวดเร็ว (KU Soil Test Kit) ซึ่งเกษตรกรสามารถวิเคราะห์เองได้ และทราบผลภายใน 30 นาที ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดตั้งศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ทุกอำเภอ เพื่อเป็นกลไกในการขยายผลการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุนการผลิต

วิธีเก็บตัวอย่างดินเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์

3. เมื่อทราบผลการวิเคราะห์ดินแล้ว จะใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน อย่างไร

มีคำแนะนำในการใช้ปุ๋ย 2 ทางเลือกให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ดิน ดังนี้

1. ใช้ปุ๋ยเคมีสูตรสำเร็จที่ให้ธาตุอาหาร เอ็น-พี-เค (N-P-K) ที่ใกล้เคียงกับคำแนะนำตามค่าวิเคราะห์ดิน
2. ผสมปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำใช้เอง โดยนำแม่ปุ๋ย (ปุ๋ยที่มีธาตุอาหารในสูตรเข้มข้นมาก) เช่น ปุ๋ยสูตร 46-0-0, 18-46-0 และ 0-0-60 มาผสมตามคำแนะนำที่ได้รับจากการวิเคราะห์ดิน ข้อดี คือ แม่ปุ๋ยมีความเข้มข้นของธาตุอาหารสูง ไม่มีสารตัวเติม และปลอมยาก สามารถนำแม่ปุ๋ย 3 สูตร มาผสมให้ได้สูตรหลากหลายตามความต้องการ ที่สำคัญเกษตรกรไม่ต้องแบกสารตัวเติมที่มีอยู่ในปุ๋ยเคมีสูตรสำเร็จซึ่งไม่ใช่ธาตุอาหารพืชลงไปในเรื่องสวนไร่นา ซึ่งสารตัวเติมเหล่านั้นพืชได้ประโยชน์น้อยหรืออาจไม่มีประโยชน์เลย หรือใช้ปุ๋ยสังเคราะห์ นำข้อมูลชุดดินมาประกอบร่วมกับผลวิเคราะห์ดินในการพิจารณาให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ย (คำแนะนำปุ๋ยสังเคราะห์เฉพาะในข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย)

***การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และปุ๋ยสังเคราะห์ จะช่วยให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยถูกสูตรและถูกอัตรา ทำให้สามารถลดปริมาณการใช้ปุ๋ย และลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งนอกจากผลผลิตที่ได้จะเพิ่มขึ้นมากกว่าการใช้ปุ๋ยตามวิธีเกษตรกรแบบเดิมแล้ว ยังช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินไม่ทำให้ดินเสื่อมโทรม และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้ปุ๋ยมากเกินไปอีกด้วย

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรมี แอปพลิเคชัน “รู้ดิน รู้ปุ๋ย” สามารถดาวน์โหลดใช้งานได้ทั้งระบบ Android และ IOS ซึ่งเชื่อมโยงกับทะเบียนเกษตรกร สามารถใช้อำนวยความสะดวกในการให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในแปลงเพาะปลูกของเกษตรกรแต่ละรายได้ สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ด้านอารักขาพืช (ดินปุ๋ย) ประจำจังหวัด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลที่รับผิดชอบศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) และศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน 882 ศูนย์

4. ปรับปรุงความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้เหมาะสม (พีเอช: pH)

ค่าพีเอชของดินจะบอกเป็นค่าตัวเลขตั้งแต่ 0-14 มีความสำคัญกับการเจริญเติบโตของพืช โดยจะเป็นตัวควบคุมการละลายของธาตุอาหารในดิน ถ้าดินมีค่าพีเอช อยู่ในระดับที่เหมาะสม จะช่วยละลายธาตุอาหารที่มีในดินออกมาให้พืชนำไปใช้ประโยชน์ได้ ส่งผลให้พืชเจริญเติบโตได้ดี แต่ถ้าค่าพีเอชไม่เหมาะสม ธาตุอาหาร

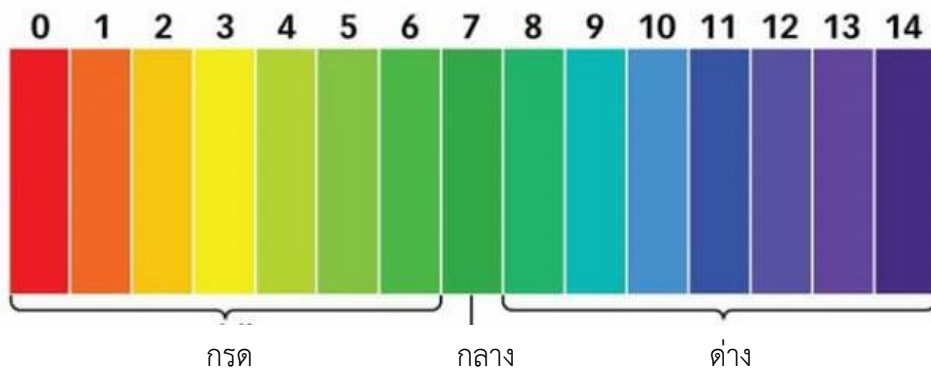

บางชนิดอาจถูกตรึงในดินละลายออกมาให้พืชได้ใช้ประโยชน์ได้น้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของพืช หรือบางชนิดละลายออกมามากเกินไปจนเป็นพิษกับพืช

ค่าพีเอชที่เหมาะสมโดยปกติจะอยู่ระหว่าง pH 6-7 แต่พืชบางชนิดอาจเจริญเติบโตได้ดีในดินที่เป็นกรดอ่อน ๆ หรือด่างอ่อน ๆ ได้ดีกว่า

การตรวจสอบค่า pH ของดิน ทำได้ 2 วิธี

- ตรวจสอบวิเคราะห์ค่า pH ดิน ในห้องปฏิบัติการ (เป็นวิธีที่น่าเชื่อถือและแม่นยำที่สุด)
- ตรวจสอบวิเคราะห์ค่า pH ดิน ภาคสนาม ซึ่งมีวิธีการตรวจได้ 2 วิธี คือ ใช้เครื่องตรวจวัด pH แบบพกพา แต่ค่าที่ได้ อาจไม่ถูกต้องขึ้นกับความชื้นของดินในขณะนั้น และการใช้ชุดตรวจสอบค่า N-P-K และ pH ในดินแบบรวดเร็ว (Ku Soil Test Kit)

หากดินเป็นกรดและมี pH ต่ำกว่า 5 ควรต้องปรับปรุงดิน ด้วยการใส่ปูนปรับปรุงดิน เช่น ปูนขาว หินปูนบด แต่ไม่จำเป็นต้องยกระดับ pH ให้เป็น 7 เพราะพืชแต่ละชนิดสามารถเจริญเติบโตได้ดีในช่วง pH ที่แตกต่างกัน หากดินเป็นด่าง (pH สูงกว่า 7) ปรับปรุงดินด้วยการเพิ่มเติมอินทรีย์วัตถุให้แกดิน หรือหรือใช้ปุ๋ยที่ผลตกค้างเป็นกรด เช่น แอมโมเนียมซัลเฟต (21-0-0)

การปรับปรุงความเป็นกรดเป็นด่างของดิน

ช่วง pH ที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด

5. ใช้ปุ๋ยเคมีอย่างไรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ปุ๋ยเคมีที่ใส่ลงไปบนดินเพื่อให้ธาตุอาหารแก่พืช พืชไม่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมด การใส่ปุ๋ยลงไปในดินให้พืชดูดซับไปใช้ได้มากที่สุดและสูญเสียน้อยที่สุด จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใส่ปุ๋ยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านการใส่ปุ๋ย และเพิ่มผลตอบแทนทางผลผลิตและคุณภาพที่เพิ่มขึ้น

มีหลักเกณฑ์การใส่ปุ๋ยเคมีให้มีประสิทธิภาพสูง 4 ถูกดังนี้

1. ถูกชนิด หรือถูกสูตร คือการใส่ปุ๋ยสูตรหรือชนิดที่เหมาะสมกับพืช และระดับความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพื่อเพิ่มเติมชนิดธาตุอาหารที่พืชต้องการแต่ในดินขาดแคลน ซึ่งประเมินได้จากการตรวจวิเคราะห์ดิน

2. ถูกอัตรา หรือถูกปริมาณ โดยพิจารณาการใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มเติมธาตุอาหารในดินให้แก่พืชในอัตราพอเหมาะต่อความต้องการของพืชและสอดคล้องกับความอุดมสมบูรณ์ของดิน ไม่มากหรือน้อยเกินไป ถ้าให้ปุ๋ยน้อยเกินไป อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการของพืช มีผลต่อการเจริญเติบโต ปริมาณและคุณภาพของผลผลิต และทำให้ดินเสื่อมโทรม ถ้าใส่มากเกินไป ทำให้ต้นทุนค่าปุ๋ยสูงได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า สูญเสียปุ๋ยไปจากดิน และส่งผลให้พืชไม่แข็งแรง อวบอ้วน เช่น ในต้นข้าว ทำให้ต้นล้ม โรคแมลงเข้าทำลายได้ง่าย ดังนั้น ควรใส่ในอัตราหรือปริมาณที่เหมาะสมโดยประเมินได้จากการวิเคราะห์ดิน เพื่อจะได้ผลตอบแทนสูงสุด

3. ถูกเวลา โดยการให้ปุ๋ยในจังหวะเวลาที่ถูกต้องกับในแต่ละช่วงระยะการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งช่วงระยะความต้องการธาตุอาหารพืชมากที่สุดของพืชแต่ละชนิดจะแตกต่างกัน

ในพืชอายุสั้น เช่น ข้าว พืชไร่ อย่างน้อยที่สุด มีอยู่ 3 ช่วง

- 1) ช่วงแรกที่พืชเริ่มงอกและเจริญเติบโตในระยะ 30-45 วัน พืชมักต้องการธาตุอาหารน้อย
- 2) ช่วงที่พืชเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เช่น ช่วงแตกกอ ช่วงสร้างตาดอก ต้องการธาตุอาหารพืชมาก
- 3) ช่วงที่พืชเจริญเติบโตเต็มที่แล้ว และเป็นระยะกำลังสร้างเมล็ดสร้างผล ความต้องการธาตุอาหารในช่วงนี้จะลดน้อยลง จนกระทั่งผล ฝัก หรือเมล็ดแก่

ดังนั้น การแบ่งใส่ปุ๋ย โดยทั่วไปจะมีผลดีกับพืชมากกว่าใส่ครั้งเดียว สำหรับการใส่ปุ๋ย N ควรแบ่งใส่อย่างน้อย 2 ครั้ง เนื่องจากมีการสูญเสียได้ง่าย ส่วนปุ๋ย P และ K ใส่ครั้งเดียวในช่วงแรก เนื่องจากมีการเคลื่อนย้ายช้ากว่าปุ๋ย N

ในไม้ผล ไม้ยืนต้น อย่างน้อยที่สุด มีอยู่ 3 ช่วง

- 1) ระยะสร้างใบ ช่วงต้นฤดูฝน หรือเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ต้นไม้ต้องการสร้างการเจริญเติบโต และอาหารสะสมที่ใบ เพื่อการออกดอก ออกผล
- 2) ระยะสร้างดอก พืชต้องการธาตุอาหารเพื่อการสร้างตาและดอก ค่อนข้างสูง
- 3) ระยะติดผล พืชต้องการธาตุอาหารเพื่อช่วยให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ทั้งด้านรสชาติและการเก็บรักษาหลังการเก็บเกี่ยว

4. ถูกวิธี ควรใส่ปุ๋ยในบริเวณและด้วยวิธีการใส่ที่ช่วยให้พืชสามารถนำธาตุอาหารไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดและรวดเร็วที่สุด เช่น การใส่ปุ๋ยในไม้ผล ไม้ยืนต้น ให้ใส่ในแนวรัศมีพุ่มใบ เพราะรากฝอยพืชอยู่บริเวณนั้น ไม่ใส่ชิดโคนต้นที่มีแต่รากที่ดูดธาตุอาหารไม่ได้ และควรใส่ปุ๋ยในดินที่มีความชื้นเหมาะสม ไม่เปียกหรือแห้งเกินไป ให้น้ำตามหลังการใส่ปุ๋ย ควรใส่ให้ใกล้บริเวณรากพืชและพรวนกลบลงไปบนดินเพื่อลดการสูญเสียของธาตุอาหารโดยการระเหิดหรือไหลบ่าไปกับน้ำ รวมทั้งมีวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำที่ดีเพื่อลดการสูญเสียปุ๋ยที่เหมาะสม

วิธีการใส่ปุ๋ยโดยทั่วไป มีวิธีการหลัก ๆ ในการใช้ตามความเหมาะสม

- 1) การใส่แบบหว่าน เหมาะกับพืชที่ปลูกไม่เป็นแถวเป็นแนว
- 2) การใส่แบบเฉพาะจุดหรือเป็นแถว เป็นการใส่ปุ๋ยหรือหยอดปุ๋ยเป็นจุด ๆ บริเวณใกล้ต้นพืช หรือโรยเป็นแถวตามแถวของพืช และกลบปุ๋ย
- 3) การใส่แบบฉีดพ่นทางใบ เป็นวิธีการให้พืชได้รับธาตุอาหารเพิ่มเติมจากที่รากจะดูดดึงขึ้นมาจากดิน แต่การให้ปุ๋ยทางใบ ถึงแม้ธาตุอาหารที่ฉีดพ่นให้ทางใบ จะสามารถเข้าสู่พืชได้เร็ว แต่ปริมาณธาตุอาหารที่ดูดซึมเข้าไปมักจะไม่ค่อยมาก ไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช เพราะรากพืชเป็นส่วนสำคัญที่ทำหน้าที่โดยตรงในการดูดดึงธาตุอาหารพืชจากดินให้พืชได้ใช้อย่างเพียงพอ แต่ในหลายกรณีที่รากไม่อาจดูดดึงธาตุอาหารจากดินได้อย่างเต็มที่ เช่น รากขำรุด โรคแมลงรบกวน หรือเป็นระยะที่รากพืชยังไม่แพร่กระจายอย่างกว้างขวางในดิน หรือหลังน้ำท่วม กรณีเหล่านี้ การฉีดพ่นปุ๋ยให้พืชทางใบจะช่วยเสริมระดับธาตุอาหารเข้าไปภายในพืชเพิ่มขึ้น เมื่อพืชฟื้นตัวดีแล้วก็สามารถให้ปุ๋ยทางดินได้ตามปกติ
- 4) การให้ปุ๋ยทางระบบน้ำ เช่น ระบบน้ำหยด เป็นวิธีการให้พืชได้รับน้ำชลประทานและปุ๋ยเคมีไปพร้อม ๆ กัน เป็นวิธีที่พืชดูดธาตุอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ประหยัดค่าแรงงานและต้นทุนในระยะยาว

6. ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุอินทรีย์ มีส่วนสำคัญอย่างไรต่อพืช

ปุ๋ยอินทรีย์ : ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด

วัสดุอินทรีย์: ซากพืช ซากสัตว์ และซากพืชจากการไถกลบตอซังลงในดิน

ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุอินทรีย์: ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ทำให้โครงสร้างดินดี โปร่ง ร่วนซุย ระบายน้ำ ถ่ายเทอากาศได้ดี รากพืชเจริญเติบโตแพร่กระจายหาธาตุอาหารในดินได้ดีขึ้น ช่วยปรับสมดุลความเป็นกรด-ด่างของดินให้เหมาะสม อยู่ในดินได้นาน เป็นแหล่งธาตุอาหารครบถ้วนตามที่พืชต้องการ แต่ค่อย ๆ ปลดปล่อยธาตุอาหารให้แก่พืชอย่างช้า ๆ จากการย่อยสลายของจุลินทรีย์ดินและปลดปล่อยเป็นธาตุอาหารพืช แต่ในปริมาณที่น้อยเมื่อเทียบกับปุ๋ยเคมี และอาจไม่ตรงกับช่วงที่พืชต้องการ แต่การใช้ควบคู่กับปุ๋ยเคมีอย่างต่อเนื่องจะช่วยส่งเสริมให้การใส่ปุ๋ยเคมีมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นและลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้

7. การจัดการดินและใช้ปุ๋ยแบบผสมผสาน

การใช้ปุ๋ยเคมีชนิดและอัตราที่เหมาะสมควบคู่กับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยแต่ละประเภทในช่วงเวลาและด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด

- การให้ปุ๋ยเคมี เป็นการเพิ่มเติมธาตุอาหารที่ขาดแคลนในดินในปริมาณที่พอเหมาะ ตามความต้องการของพืช ช่วยให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพดี มีปริมาณธาตุอาหารพืชสูงมาก ปลดปล่อยให้ธาตุอาหารแก่พืชได้เร็ว พืชใช้ประโยชน์ได้ทันที

- การให้ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ปรับปรุงโครงสร้างดิน ทำให้ดินโปร่ง ร่วน ซุย ระบายน้ำ ถ่ายเทอากาศได้ดี ช่วยปรับสภาพความเป็นกรด-ด่างของดิน และให้ธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างครบถ้วน แต่ในปริมาณที่น้อยกว่าปุ๋ยเคมี มีปริมาณธาตุอาหารต่อน้ำหนักปุ๋ยต่ำกว่าปุ๋ยเคมีมาก และต้องผ่านกระบวนการย่อยสลายจากจุลินทรีย์อาจได้ธาตุอาหารไม่ตรงกับช่วงเวลาที่พืชต้องการ

- การให้ปุ๋ยชีวภาพ เป็นการเพิ่มเติมจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ลงไปดิน เพื่อให้จุลินทรีย์เหล่านั้นช่วยเพิ่มปริมาณธาตุอาหารในดินหรือเปลี่ยนรูปของธาตุอาหารที่ไม่เป็นประโยชน์ให้เป็นประโยชน์ต่อพืชมากขึ้น

และบางชนิดสามารถเปลี่ยนก๊าซไนโตรเจนมาเป็นธาตุอาหาร N เป็นประโยชน์แก่พืช แต่ปุ๋ยชีวภาพมิใช้ได้กับพืชบางชนิด

นอกจากนั้นยังต้องมีการผสมผสานการจัดการดินด้วยการใส่วัสดุปรับปรุงดินที่จำเป็นสำหรับแก้ไขสมบัติบางอย่างของดินที่บกพร่องให้ดีขึ้นถึงระดับที่ต้องการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้ปุ๋ยให้สูงขึ้น และจัดการวัสดุอินทรีย์ เศษซากพืช ต่อซึ่งหลังการเก็บเกี่ยวด้วยการไถกลบเพื่อเพิ่มเติมอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืชในดิน นับเป็นการจัดการดินและธาตุอาหารพืชที่ยั่งยืน ช่วยให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีน้อยลงแต่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถลดต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีลงได้

8. มาทำความรู้จักศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ให้มากขึ้น

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดตั้งศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) 882 ศูนย์ทุกอำเภอทั่วประเทศ ซึ่ง ศดปช. มีการบริหารจัดการโดยเกษตรกร และมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลเป็นพี่เลี้ยง เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านดินและปุ๋ยและขยายผลเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและปุ๋ยสั่งตัดไปสู่ชุมชน เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในการจัดการดินและใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง ได้ใช้ปุ๋ยที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม และสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

การให้บริการของ ศดปช. :

- ความรู้เรื่องดินและปุ๋ย
- ให้คำแนะนำการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยเบื้องต้น
- ตรวจวิเคราะห์ดินแบบรวดเร็ว (Ku Soil Test Kit)
- บริการช่วยจัดหาปุ๋ยคุณภาพดี
- บริการผสมปุ๋ย